

СЕКЦІЯ 3

ТРЕНДИ ІННОВАЦІЙНОГО ВЕКТОРУ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

ОСОБЛИВОСТІ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ТРАНСФЕР ТЕХНОЛОГІЙ В ОКРЕМИХ РЕГІОНАХ СВІТУ

*Забарна Е. М., д. е. н., професор
Одеський національний політехнічний університет*

Глобальне міжнародне змагання відбувається, перш за все, у сфері створення та трансферу наукоємних технологій. Сьогодні прогресивною вважається тенденція не просто зростання експортного потенціалу, а, перш за все, його «інтелектуалізація», тобто збільшення частки наукоємних високотехнічних товарів у загальній структурі експорту. Основа комерційного успіху трансферу технологій – це правове і фінансове забезпечення науково-інноваційної сфери. Отже, існує необхідність аналізу міжнародного досвіду у сфері правового забезпечення трансферу технологій, що і обумовлює актуальність даного напрямку досліджень.

Найвпливовіший на сьогодні міжнародний контрольний документ у сфері трансферу технологій – Угода з торговельних аспектів прав інтелектуальної власності, TRIPS, яка офіційно набула чинності в січні 1995 року. Крім того, існують і інші правові акти, пов'язані з міжнародною передачею технологій, у тому числі резолюція Генеральної Асамблеї ООН, Паризька конвенція з охорони промислової власності, Договір про патентну кооперацію, Угода про субсидії і компенсаційні заходи, Угода про технічні бар'єри в торгівлі, Генеральна угода з торгівлі послугами [1].

Що стосується підходів до володіння правами інтелектуальної власності і розподілу роялті, то склалася така світова практика закріплення права власності на результати НДДКР. Ряд країн, у числі яких більшість країн СНД, закріпили право власності на результати НДДКР за державним замовником. США, Японія, Німеччина, Великобританія, Франція, Ізраїль – за організаціями-виконавцями. Деякі країни передбачили володіння правами власності за самими науковими керівниками (Фінляндія, Швеція, Норвегія).

Правове забезпечення сфери трансферу технологій можна проілюструвати на прикладі розвитку законодавства окремих країн світу. Найцікавішими, на нашу думку, є досвід впровадження механізму технологій в структуру державного господарювання таких країн світу, як США, Китай та Німеччина [2].

Мета законодавства і політики США у сфері трансферу технологій – сприяння трансферу таких технологій, які розроблені за рахунок федерального бюджету. Основним законодавчим документом, що регулює діяльність у сфері трансферу технологій, є Закон від 1986 року «Про федеральний трансфер технологій». Корпорації США приділяють велику увагу ретельній розробці договірних умов продажу технологій іноземним компаніям. Умови передачі технологій в рамках міжнародної виробничої і збутової системи транснаціональної корпорації визначаються, виходячи загалом лише із загальнокорпоративних інтересів.

Що стосується Китайської Народної Республіки, то на державному рівні трансфер технологій регулюється двома документами – імпортом та експортом каталогами технологій. Згідно з цими документами проблеми в технологічному співробітництві можуть виникнути у тому випадку, якщо технологія загрожує національній безпеці, інтересам суспільства чи суспільній моралі. В інших випадках процедура трансферу

технології залишається на розсуд сторін, щоправда, з обов'язковою реєстрацією процесу передачі в державних органах. Німецькі компанії, в свою чергу, накопичили суттєвий досвід щодо знаходження балансу між захистом своїх інтересів на зовнішньому та внутрішньому ринках. Компанії намагаються зберегти в Німеччині принаймні частину технологій, бажано, ключову.

Таким чином, ми можемо побачити, що системи правового забезпечення трансферу технологій в країнах з розвинутою економікою об'єднує одна відмінна риса – захист інтересів національного виробника [3]. Що ж стосується України, то на нашу думку, необхідно створювати інфраструктуру трансферу технологій, враховуючи досвід розвинутих країн, забезпечувати підтримку та захист національного виробника шляхом сприяння експорту вітчизняної інноваційної продукції.

Список використаних джерел

1. Денисюк В. Міжнародний трансфер технологій: сучасний зміст, аналіз закордонної та національної статистики / В. Денисюк // Економіст: наук. журнал. – № 2. – 2005. – С. 43.
2. Кацура С.Н. Трансфер технологій и диффузия инноваций как элементы регионального инновационного процесса [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/prvs/2009_2/0646.pdf
3. Забарна Е.М. До питання формування правових та фінансових передумов самоуправління регіонів та територіальних громад / Е.М. Забарна, В.А. Чередниченко // Економічний форум. Наук. ж-л. – Луцьк: РВВ ЛНТУ, 2018. – №1. – С. 62-67.
4. Парадигма інноваційного розвитку в умовах ринкової трансформації : монографія / Е. М. Забарна, О. М. Козакова, В. А. Чередниченко [та ін.] ; за заг. ред. Е. М. Забарної ; Одес. нац. політехн. ун-т. – Херсон : Олді-плюс, 2019. – 92 с. <http://dspace.opu.ua/jspui/handle/123456789/8458>
5. Забарна Е.М. Стратегування як інструмент соціально-економічного розвитку реального сектору регіонів / Випереджаючий інноваційний розвиток: теорія, методика, практика : монографія / за ред. к.е.н., доцента Ілляшенко Н.С. – Суми : Триторія, 2018. – С. 93-116.